

העותרים:

1. נאג'ר
תושב אבו דיס, שבגדה המערבית
2. רופאים לזכויות אדם
3. גישה-מרכז לשמירה על הזכות לנוע

כולם ע"י ב"כ עו"ד שרי בשי (מ.ר. 39167) ו/או עו"ד קנת מן
(מ.ר. 10248)
גישה-מרכז לשמירה על הזכות לנוע (ע"ר)
שדרות שאול המלך 8
תל-אביב 64733
טל': 03-6092183, פקס: 03-6938444
נייד: 050-531-2136
sari@gisha.org
kenneth@mann-law.com

-נגד-

המשיבים:

1. מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית
2. משטרת ישראל
3. אלוף פיקוד הדרום

כולם ע"י פרקליטות המדינה
מרח' צלאח א-דין 29, ירושלים

עתירה דחופה למתן צו על תנאי וצו ביניים

בית משפט נכבד זה מתבקש להוציא צו על תנאי, המופנה כנגד המשיבים והמורה להם לבוא וליתן טעם, כדלקמן:

- א. מדוע לא יעניקו לעותר היתר כניסה לישראל אשר יאפשר לו להשתתף בלימודיו הקליניים ובהתמחותו הרפואית בבית החולים מקאסד שבמזרח ירושלים.
- ב. מדוע לא יימנעו מלהעביר את העותר לרצועת עזה בעל כורחו.
- ג. מדוע לא יכירו בעותר כתושב אבו דיס שבגדה המערבית ויספקו לו שירותים מרשויות הצבא בגדה המערבית.

כן מתבקש בית-המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בהוצאות העותרים בעתירה זו, לרבות שכ"ט עו"ד בצירוף מע"מ כדן.

בקשה דחופה למתן צו ביניים

בית משפט נכבד זה מתבקש להוציא צו ביניים המופנה כנגד המשיבים והמורה להם להימנע מלהעביר את העותר לרצועת עזה בעל כורחו, וזאת עד שבית המשפט הנכבד יכריע בעתירה דנן. בקשה זו מוגשת בשל אמירות שנמסרו לעותר ולבאי כוחו, מטעם המשיבים 1 ו-3, לפיהן העותר עלול להיות מועבר לרצועת עזה בעל כורחו בכל עת. צעד זה יגרום לו נזק חמור. העברתו של העותר לרצועת עזה תעקור אותו מביתו וממקום מגוריו ותחסום בפניו את האפשרות להשלים את לימודיו בתחום הרפואה. עמדתם של המשיבים, לפיה ניתן להעביר את העותר לעזה בעל כורחו, הינה ביסוד המחלוקת בעתירה דנן. ראוי כי המצב הקיים יישמר עד שבית המשפט הנכבד יכריע בסוגיות שתועלנה.

בקשה לקיום דיון מוקדם ככל האפשר בעתירה גופה

בית המשפט נכבד זה מתבקש לקיים דיון מוקדם ככל האפשר בבקשתו של העותר לקבלת היתר כניסה לישראל וזאת מן הטעם כי העותר אינו יכול לטפל בחולים התלויים בו ואינו יכול להמשיך את לימודיו הרפואיים מבלי שיאפשרו לו להגיע לבית החולים מקאסד שבמזרח ירושלים.

תמצית העתירה

עניינה של עתירה דנן הוא בצעיר פלסטיני שעזב לפני כשש שנים את בית אמו ברצועת עזה ונסע לגדה המערבית כדי להגשים את חלומו – ואת חלומה של אמו האלמנה – להיות לרופא. הוא עבר לגדה המערבית כדין, אולם לאחר שהחל בלימודיו, ומבלי שניתן לו הסבר לכך, נמסר לעותר כי אסור לו להמשיך ללמוד בגדה המערבית, מן הטעם כי הוא נולד ברצועת עזה. יתרה מזו: כנגד העותר הופנו איומים, על ידי נציגי רשויות הבטחון, כי הוא יועבר לרצועת עזה בעל כורחו. צעד זה ננקט בעבר נגד תושבים פלסטינים שמענם רשום ברצועת עזה.

העותר הגיע לגדה המערבית באישורם המפורש של המשיבים, אולם בשלב כלשהו בשנים האחרונות, לימודיו של העותר כביכול הוצאו מחוץ לחוק, כתוצאה משינוי במדיניות המשיבים, שינו שהינו מנוגד לדין. ואילו בקשתו של העותר הינה פשוטה: כי יותר לו להשלים את לימודיו ולהיות לרופא.

הצדדים

1. העותר הינו תושב אבו דיס שבגדה המערבית, שם הוא מתגורר מאז שנת 1999, עת העתיק את מגוריו מרצועת עזה לגדה המערבית. מענו של העותר במרשם האוכלוסין עדיין רשום בעזה. העותר הינו סטודנט לרפואה באוניברסיטת אל-קודס שבאבו דיס.

2. העותרת 2 הינה עמותה רשומה המאגדת רופאים ואנשי רפואה להגנה על זכויות אדם, שמטרתה להיאבק למען כבודו, שלמות גופו וזכותו לבריאות ולסעד רפואי של כל אדם בישראל ובשטחים שבשליטתה.
- העותרת 3 הינה עמותה ישראלית, שמטרתה לקדם את זכויות האדם בישראל ובשטחים הנתונים לשליטתה, ביניהן הזכות לחופש התנועה ובכללה, האינטרסים החיוניים התלויים במימוש זכות זו.
3. המשיב 1 מחזיק מטעם מדינת ישראל בשטח הגדה המערבית בתפיסה לוחמתית. המשיב 1 הינו האחראי לביטחונם ולזכויותיהם של התושבים המוגנים השהים והמתגוררים בשטח שבתפיסתו. המשיב 1 הינו בעל הסמכות להעניק לעותר היתר כניסה לישראל. בידי המשיב 1 היכולת להביא לכך כי יתאפשר לעותר לשהות בגדה המערבית באין מפריע ושם לקבל שירותים מרשויות הצבא, לרבות הנפקת היתרים.
4. המשיבה 2 הינה אחראית על ליווי תושבי השטחים בתחומי מדינת ישראל. בעבר, המשיבה 2 העבירה תושבים פלסטינים, ששהו בגדה המערבית ואשר מענם רשום ברצועת עזה, אל רצועת עזה, דרך תחומי ישראל – וזאת בעל כורחם.
5. המשיב 3 הוא בעל השליטה בכל המעברים בין רצועת עזה לבין הגדה המערבית. בעקבות ההודעה שנמסרה לעותר על ידי המשיב 1, פנה העותר גם למשיב 3 בבקשה להשיג על הסירוב להעניק לו היתר כניסה לישראל, אולם פנייתו לא זכתה לתשובה עניינית.

התשתית העובדתית

העותר העתיק את מקום מגוריו מרצועת עזה לגדה המערבית

6. העותר נולד בג'בליה שברצועת עזה בשנת 1982. אביו היה מרצה אקדמי, וכשהעותר היה ילד, המשפחה התגוררה בערב הסעודית ובלוב במשך מספר שנים, שם האב לימד באוניברסיטאות. בשנת 1990, המשפחה חזרה לרצועת עזה. בשנת 1993, אביו של העותר נפטר. אמו של העותר יצאה לעבוד כמורה ופרנסה את העותר ואת שלושת אחיו ושלוש אחיותיו.
7. העותר למד בבית ספר למחוננים בעיר עזה. עם סיום לימודיו בתיכון, ובעידודה הנלהב של אמו, העותר נרשם לפקולטה לרפואה באוניברסיטת אל-קודס, שהיא הפקולטה לרפואה היחידה בגדה המערבית וברצועת עזה.
8. העותר קיבל מלגת הצטיינות מאוניברסיטת אל-קודס שפטרה אותו מן החובה לשלם שכר לימוד. בהיותו בן 17, העותר נפרד מאמו ואחיו והעתיק את מקום מגוריו לאבו דיס.

ביום 22.9.1999 או בסמוך לכך, קיבל העותר היתר כניסה לישראל לצורך מעבר ללימודיו בגדה המערבית. למיטב זכרונו של העותר, תוקפו של ההיתר היה לשלושה ימים, בהם מותר היה לעותר לשהות בשטח ישראל לצורך המעבר לגדה המערבית. ביום 22.9.1999, או בסמוך לכך, העותר נכנס לישראל כפי שהותר לו ועבר לגדה המערבית.

מכתב מיום 28.11.2005 מאת דיקן הפקולטה לרפואה באוניברסיטת אל-קודס, ד"ר אנוואר דודין, המאשר כי העותר לומד בפקולטה לרפואה מאז שנת 1999, מצ"ב ומסומן ע/1.

9. עם הגעתו לאבו דיס, שכר העותר דירה באזור שידוע בשם "ההר", ליד תחנת המשטרה, במרחק של כקילומטר מאוניברסיטת אל-קודס. בין השנים 1999 לבין 2001, העותר התגורר בשלוש דירות באזור "ההר", בשותפות עם סטודנטים אחרים מהאוניברסיטה. בשנת 2001, עבר העותר לגור ברובע א-ראס שבאבו דיס, שגם הוא ממוקם במרחק של כקילומטר מהאוניברסיטה. בשנת 2002, העותר עבר לדירתו הנוכחית ברובע אל-ראס. בהתאם למנהגי המקום, חוזי השכירות נכרתו בעל פה.

מכתב מעיריית אבו דיס מיום 28.11.2005, המודיע כי העותר הינו תושב אבו דיס מאז שנת 1999, מצ"ב ומסומן ע/2.

10. בתחילת דצמבר 1999 או בסמוך לכך, העותר נסע מאבו דיס לרצועת עזה כדי לבקר את משפחתו. משביקש לחזור לגדה המערבית, נמסר לו כי עליו לנסוע דרך "המעבר הבטוח" שפעל באותה עת. לעותר הוענק כרטיס מגנטי שאפשר לו לעבור בין עזה לבין גדה המערבית בתוך אוטובוסים שעברו בשטחי ישראל, בליווי נציגי המשיבה 2.

צילום הכרטיס המגנטי שהוענק לעותר בדצמבר 1999 מצ"ב ומסומן ע/3.

11. ביום 28.12.1999 או בסמוך לכך, חזר העותר ללימודיו באבו דיס דרך האוטובוסים המלווים שנסעו ב"מעבר הבטוח".

12. בין דצמבר 1999 לספטמבר 2000, נסע העותר ב"מעבר הבטוח" בין הגדה המערבית לרצועת עזה כשלוש או ארבע פעמים, כדי לבקר את משפחתו ולאחר מכן לחזור ללימודיו באבו דיס.

13. לאחר שהעותר הגיע ללימודיו באבו דיס בספטמבר 2000, נסגר "המעבר הבטוח" ועם סגירתו, אבדה יכולתו של העותר לבקר את משפחתו.

14. העותר נשאר באבו דיס והשקיע בלימודיו. בתחילת שנת 2001 או בסמוך לכך, פנה העותר למשרד הפנים הפלסטיני באבו דיס בבקשה לשנות את המען הרשום כמקום מגוריו במרשם הממוחשב, מג'בליה שברצועת עזה, למקום מגוריו בפועל, אבו דיס שבגדה המערבית. לעותר נמסר כי הרשויות הישראליות אינן מסכימות לרשום שינויים במענם הרשום של תושבים פלסטיניים ועל כן לא ניתן לבצע את השינוי במרשם.

15. חרף תשובה שלילית זו, העותר ניסה שוב ובחודש יולי 2005 או בסמוך לכך, הוא פנה פעם נוספת למשרד הפנים הפלסטיני באבו דיס בבקשה לרשום את השינוי במענו. שוב נמסר לעותר כי הרשויות הישראליות אינן מסכימות לרשום שינויים במענם הרשום של תושבים פלסטיניים.

16. בחמש השנים האחרונות, העותר לא ביקר את בני משפחתו שבעזה. אחותו של העותר התחתנה לפני כשנה, והעותר לא הגיע לחתונתה. בחודש אוקטובר 2005, נולדה לאחותו של העותר בת, אותה העותר לא פגש. העותר ויתר על הקשר עם משפחתו מחשש כי לא יותר לו לחזור לאבו דיס. הוא עשה זאת בכאב לא מבוטל, בשל רצונו העז להמשיך בלימודיו ולהיות לרופא מוסמך.

העותר אומר כי יועבר לרצועת עזה בעל כורחו

17. בשנת 2003, העותר החל את לימודיו הקליניים. לצורך לימודים אלה, היה עליו לנסוע מאבו דיס לבתי חולים באזור, ביניהם לבתי חולים בחברון, ברמאללה ובירושלים. בתקופה זו, החיילים במחסומים בתוך הגדה המערבית החלו לעכב את העותר ולאיים עליו כי יעבירו אותו לעזה בעל כורחו.

18. במועד אחד, בחודש מארס או אפריל 2004 או בסמוך לכך, העותר ניסה לעבור את מחסום ה"קונטיינר" המפריד בין בית לחם לבין הכפר סוואחה המזרחי שבגדה המערבית. לאחר שהציג את תעודת הזהות שלו לחיילים במחסום, התבקש העותר לצאת מהרכב בו נסע ולהמתין בצד. העותר המתין במשך שתיים או שלוש שעות, ואז נמסר לו כי מותר לו לעזוב את המקום.

19. למחרת האירוע הזה, בחודש מארס או אפריל 2004, ניסה העותר שוב לעבור את מחסום ה"קונטיינר". החייל במחסום עיכב את העותר ומסר לו מכשיר טלפון סלולארי. העותר הבין שהוא מדבר עם נציג שירותי הביטחון הכללי (להלן: "שב"כ"). נמסר לעותר מפי נציג השב"כ כי הוא עשוי להיות מועבר לעזה בעל כורחו בכל עת. לבקשת נציג השב"כ, העותר מסר לו את מספר הטלפון הסלולארי שלו. העותר המתין כשעתיים או שלוש שעות במחסום ולאחר מכן הותר לו לעזוב את המקום.

20. מאז התקריות האמורות, העותר חי בחד מתמיד, שמא יועבר מהגדה המערבית לעזה בעל כורחו. לפיכך, נמנע העותר מלעבור מחסומים בתוך הגדה המערבית. כדי לנוע בין הערים השונות בגדה המערבית, הוא הולך ברגל בדרכים לא דרכים, בשבילי עפר, בדרכים עוקפות ובכבישים צדדיים, וכל זאת תוך חשש כי יועבר לעזה בעל כורחו.

21. העותר היה מודע לכך כי תושבים פלסטינים אחרים, שמענם רשום בעזה, נעצרו בגדה המערבית והועברו לרצועת עזה בעל כורחם. העותר ניסה לצמצם את נסיעותיו בתוך הגדה המערבית, בשל הפחד כי יועבר לרצועת עזה בעל כורחו.

המשיב 1 סירב להיעתר לפניית החוזרות של העותר והכריז עליו כעל "שוהה בלתי חוקי"

22. בינתיים, המשיך העותר להשקיע בלימודיו בפקולטה לרפואה. כחלק מלימודיו הרפואיים, היה על העותר להשתתף בלימודים קליניים בבית החולים מקאסד שבמזרח ירושלים.

העתק מכתב מבית החולים מקאסד, מיום 27.8.2005, המאשר כי העותר משתתף בלימודים קליניים שם בשנת 2005-2006, מצ"ב ומסומן ע/4.

23. בית החולים מקאסד הינו חלק אינטגרלי ממערכת הבריאות המשרתת את האוכלוסייה הפלסטינית. בית חולים זה הוא הגדול והמוביל מבחינה מקצועית מבין בתי החולים המשרתים את תושבי השטחים. במקאסד יחידה כירורגית מתקדמת, הכוללת בין השאר ניתוחי לפרסקופיה, ניורוכירורגיה, ניתוחי לב פתוח, ניתוחי לב ילדים, יחידת פגיה מתקדמת וניתוחים אורטופדיים מתקדמים – יחידות אשר אינן קיימות בבתי חולים אחרים שמשרתים את תושבי הגדה המערבית ורצועת עזה. בשל היעדר שיתוף פעולה בין קופות החולים הישראליות לבין בית החולים מקאסד, כמעט ואין מטופלים תושבי ישראל או אזרחי ישראל, והרוב המוחלט של המטופלים במקאסד הינם פלסטינים תושבי הגדה המערבית ורצועת עזה. מדי שנה, מופנים למקאסד עשרות אלפי חולים מכל רחבי השטחים.

24. בית החולים מקאסד פועל בשיתוף ובתיאום עם הפקולטה לרפואה באוניברסיטת אל-קודס. מרצים מאוניברסיטת אל-קודס מנחים את הסטודנטים והמתמחים בבית החולים מקאסד, כחלק מלימודיהם. בית החולים מקאסד נחשב לחשוב ומשמעותי ביותר עבור הסטודנטים לרפואה, שכן הם מבצעים את לימודיהם הקליניים המעשיים במסגרת השתלמויות במחלקות העיקריות של בית החולים. על האינטגרליות של בית החולים מקאסד בטיפול במטופלים פלסטיניים וכן על הקושי של אנשי הצוות שלו להגיע לבית החולים, ראו את האמור בדו"ח של העותרת 2, רופאים לזכויות אדם, מדצמבר 2005, "בליבה חומה: חומת הפרדה ופגיעתה בזכות לבריאות ובבתי החולים הפלסטיניים בירושלים המזרחית", בעמ' 17, 32-38, (ניתן לעיין בדו"ח באתר האינטרנט <http://www.phr.org.il/phr>).

25. בכל תחומי השטחים, בית החולים מקאסד הוא בית החולים המוביל בתחום האורתופדיה, בין היתר בשל העובדה שחלק גדול מפצועי הירי של שתי האינתיפאדות טופלו שם. הטיפול בחולים אלה אפשר לצוותים שם לצבור ניסיון רב בתחום.

26. העותר נמשך לתחום האורתופדיה בשל האמנות שהוא רואה בו, האמנות שיש בחיבור החלקים המכאניים של הגוף. חלומו הינו להתמחות בתחום האורתופדיה לילדים.
27. לעותר אין אפשרות לפנות לבית חולים חלופי בשטחים שבו הוא יכול ללמד את תחום ההתמחות שלו ברמה הנאותה.
28. בחודש נובמבר 2004 או בסמוך לכך, ניגש העותר למשרדי התיאום והקישור של הרשות הפלסטינית באבו דיס וביקש כי יוענק לו כרטיס מגנטי, שמשמש כמעין תעודת יושר, ואשר יאפשר לו לקבל היתר כניסה לישראל, לצורך ביצוע הלימודים הקליניים בבית החולים מקאסד.
29. ממשרד התיאום והקישור של הרשות הפלסטינית נמסר לעותר, כי הרשויות הישראליות מסרבות להעניק לו את הכרטיס המגנטי משום שמענו רשום בעזה. כמו כן, נמסר לעותר כי עליו לשוב לרצועת עזה, לגשת למשרד התיאום והקישור של הרשות הפלסטינית הסמוך למעבר "ארז", ושם לבקש את הכרטיס המגנטי.
30. בינואר 2005 או בסמוך לכך, הוגשה בקשה מטעם בית החולים מקאסד להתיר את כניסתו של העותר לישראל, לצורך השתתפות בהתמחותו הרפואית. למיטב הבנתו של העותר, הבקשה הוגשה לקמ"ט בריאות דליה בסה, האחראית מטעם המשיב 1 על בקשות להיתרי כניסה לישראל לאנשי רפואה, וגם למשרד התיאום והקישור הישראלי במעבר ארז, לנציג המשיב 3 בשם "מנחס". באמצעות בית החולים מקאסד, נמסר לעותר כי לא יוענק לו היתר כניסה לישראל בשל העובדה כי מענו רשום ברצועת עזה.
31. באפריל 2005 או בסמוך לכך, העותר פנה לעותרת 2, עמותת רופאים לזכויות אדם, בבקשה כי תסייע לו לקבל את ההיתר המבוקש. נציג העותרת 2 פנה למשיבים בבקשה לאפשר לעותר להשתתף בלימודיו הקליניים בבית החולים מקאסד, אולם המשיבים מסרו כי על העותר לנסוע לרצועת עזה ושם לבקש היתר כניסה לישראל לצורך הלימודים הקליניים. העותרת 2 ביקשה התחייבות כי אם העותר ייסע לרצועת עזה, הוא יותר לחזור לביתו באבו דיס ולהשלים את לימודיו, אולם המשיבים סירבו להתחייב לכך.
32. לעותר היה ברור כי אם ייסע לרצועת עזה, לא יותר לו לחזור ללימודיו באבו דיס, בין היתר בשל האיסור הגורף שהוטל על מעברם של סטודנטים מרצועת עזה לגדה המערבית. על כן, העותר החליט להישאר באבו דיס ולהמשיך את הלימודים, תוך כדי מאמצים בלתי פוסקים לקבל היתר שיאפשר לו להשלים את לימודיו הקליניים.
33. ביום 23.8.2005, נעצר העותר בירושלים כשהיה בדרכו לבית החולים מקאסד. הוא הוחזק במתקן מעצר בירושלים ושוחרר למחרת, לאחר שהופקדה עבורו ערבות על סך 5,000 ₪ בקופת בית המשפט.

34. ביום 11.10.2005, יצר העותר קשר עם עורכי הדין של העותרת 3 וביקש כי הללו יסייעו לו בבקשתו לקבלת היתר כניסה לישראל, לצורך השתתפות בלימודים ובהתמחות בבית החולים מקאסד. עורכי הדין של העותרת 3 החלו לאסוף מסמכים לשם הגשת בקשה כאמור בשם העותר.

35. ביום 20.10.2005, עוכב העותר בירושלים על ידי שוטרי משמר הגבול, כשהיה בדרכו לבית החולים מקאסד. הוא יצר קשר טלפוני עם באי כוחו, ואלה יצרו קשר טלפוני עם נציגי המשיבים 1 ו-3 בבקשה למנוע את העברת העותר לרצועת עזה בעל כורחו. נציגי המשיבים 1 ו-3 הבהירו כי העותר עשוי להיות מועבר לרצועת עזה בכל עת. בין לבין, העותר הועבר לידי אנשי שב"כ, אשר שאלו אותו שאלות בנוגע ללימודיו ובנוגע להשתייכותו הפוליטית. כעבור כ-15 דקות, שוחרר העותר בשכונת ראס-אל-עמוד שבירושלים.

36. בו ביום, פנו באי כוח העותר במכתב אל המשיב 1, ובו ביקשו להשיג על דחיית בקשתו של העותר לקבלת היתר כניסה לישראל, לצורך השתתפות בלימודיו בבית החולים מקאסד. העתק מהמכתב נשלח למשיב 3.

מכתב מטעם ב"כ העותר מיום 20.10.2005 המבקש היתר כניסה לישראל מצ"ב ומסומן ע/5.

37. ביום 2.11.2005, נשלח לבאי כוח העותר מכתב סטנדרטי מטעם המשיב 3, בו נמסר להם כי לשם הנפקת היתר כניסה לישראל, על העותר לפנות למשרדי התיאום והקישור של הרשות הפלסטינית בעיר עזה. במכתבו של המשיב 3 חסרה התייחסות לעובדה כי העותר מתגורר בגדה המערבית ואין לו אפשרות להגיע לעיר עזה. כמו כן, חסרה במכתב התייחסות לעובדה כי העותר כבר ביקש את ההיתר ובקשתו סורבה.

מכתב מטעם המשיב 3 מיום 2.11.2005 מצ"ב ומסומן ע/6.

38. ביום 3.11.2005, יצרה באת כוח העותר קשר טלפוני עם משרדה של קמ"ט דליה בסה, נציגת המשיב 1, בבקשה לברר מהו הטעם העומד ביסוד ההחלטה לסרב לבקשת העותר לקבלת היתר כניסה לישראל. מפי העוזרת של קמ"ט דליה בסה נמסר לבאת כוח העותר כי הבקשה סורבה מטעמים בטחוניים.

39. באותו יום, פנו באי כוח העותר למשיב 1 במכתב ובו בקשה חוזרת להשיג על ההחלטה לסרב להעניק לעותר היתר כניסה לישראל. באי כוח העותר הזכירו למשיב 1 כי העותר ביקש זה מכבר היתר כניסה לישראל, כי בקשתו סורבה, לפי הנמסר, "מטעמים בטחוניים", וכי העותר מבקש להשיג על מניעה זו בפני הגורם אשר מסר את החלטת הסירוב ואשר בסמכותו להיעתר לבקשה: המשיב 1. העתק המכתב נשלח למשיב 3.

מכתב מטעם ב"כ העותר מיום 3.11.2005 מצ"ב ומסומן ע/7.

40. ביום 7.11.2005, יצרה נציגת המשיב 1, רס"ן לירון אלוש, קשר טלפוני עם באת כוח העותר. רס"ן אלוש מסרה, כי מבדיקה שנעשתה על ידי קמ"ט בסה, עולה כי בקשתו של

העותר לקבלת היתר כניסה לישראל סורבה מטעמים ביטחוניים. רס"ן אלוש הוסיפה, כי נגד העותר קיימת גם מניעה משטרתית. עוד נמסר על ידי רס"ן אלוש, כי על העותר לפנות לרשות הפלסטינית בעיר עזה על מנת להשיג על החלטה לסרב לבקשתו.

41. באת כוח העותר ביקשה כי הטעמים ביסוד החלטה – המניעה הבטחונית והמניעה המשטרתית – יתועדו ויפורטו בכתב. רס"ן אלוש מסרה כי תעשה זאת במכתב שישלח לבאת כוח העותר.

42. ביום 16.11.2005, נשלח מכתב לבאת כוח העותר מאת רס"ן אלוש, בו נמסר כי לצורך קבלת היתר כניסה לישראל, על העותר להגיש בקשה לרשות הפלסטינית בעיר עזה. רס"ן אלוש הוסיפה את הדברים הבאים:

"כאמור, מענו הרשום של הנדון הוא רצועת עזה. במכתבכם ציינתם, כי הוא שוהה באיזור יהודה ושומרון. לענין זה ראוי לציין, כי ככל שהנדון שוהה באיזור יהודה ושומרון ללא היתר מאת המפקד הצבאי, הרי ששהייתו באיזור אינה חוקית ועליו לשוב לרצועת עזה ללא דיחוי" (סעיף 3 למכתב).

העתק המכתב מיום 16.11.2005, מטעם המשיב 1, מצ"ב ומסומן ע/8.

43. יצוין, כי במכתבה של רס"ן אלוש, חסרה כל התייחסות לבדיקה שנערכה בעניין בקשתו של העותר לקבלת היתר כניסה לישראל וכן חסרה התייחסות להחלטת הסירוב, אשר נמסרה בעל פה.

44. ביום 17.11.2005, פנו באי כוח העותר במכתב למשיב 1 ובו ביקשו כי החלטה בבקשתו של העותר לקבלת היתר כניסה לישראל וכן הטעמים העומדים ביסודה יתועדו בכתב, בהתאם לנאמר בשיחה הטלפונית מיום 7.11.2005.

העתק המכתב מטעם העותר מיום 17.11.2005 מצ"ב ומסומן ע/9.

45. ביום 27.11.2005, שלחו באי כוח העותר מכתב תזכורת למשיב 1.

העתק ממכתב התזכורת מיום 27.11.2005 מצ"ב ומסומן ע/10.

46. ביום 4.12.2005, שלחו באי כוח העותר מכתב תזכורת נוסף למשיב 1.

העתק ממכתב התזכורת מיום 4.12.2005 מצ"ב ומסומן ע/11.

47. מכתבים אלה לא זכו לכל מענה והמשיבים לא פירטו את הנימוקים שעומדים ביסוד סירובם להעניק לעותר היתר כניסה לישראל. עם זאת, התברר לעותר כי מקור הסירוב הינו בעובדה כי מענו רשום ברצועת עזה. הסירוב להעניק לעותר היתר נובע, ככל הנראה, מנסיונם של המשיבים לאסור על תושבים פלסטינים, אשר נולדו או חיו ברצועת עזה, לשהות בגדה המערבית, וזאת אף לצורך לימודים בתחום שלא ניתן ללמוד אותו ברצועת עזה, דהיינו – תחום הרפואה.

48. ביום 27.11.2005, עוכב העותר בירושלים על ידי שוטרי משמר הגבול, סמוך לחומת ההפרדה המפרידה בין ירושלים לבין אבו דיס. כעבור מספר שעות, שוחרר העותר באבו דיס.

על התנהגותו של העותר

49. בגיל 17, עזב העותר את בית אמו ובאמצעות היתר כניסה לישראל לצורך המעבר, הוא נסע לאבו דיס והתחיל את לימודיו בתחום הרפואה. העותר הגיע לגדה המערבית באופן חוקי, באמצעות היתר כניסה לישראל ולאחר מכן דרך "המעבר הבטוח" שפעל באותה עת. העותר החל את לימודיו באבו דיס בציפייה ובכוונה כי יישאר שם לפחות עד לסיום הלימודים ואולי גם לאחר מכן. העותר השקיע שנים של מאמץ בלימודיו, תוך הקרבה כלכלית שלו ושל אמו, והכל כדי להגשים את שאיפתו להיות לרופא.

50. אולם, עם הזמן, ומבלי שהעותר שינה דבר בהתנהגותו שלו, הוא נהיה נתון לאיומים מצד רשויות הביטחון, כי ייעקר מביתו שבאבו דיס ויועבר לרצועת עזה בעל כורחו. כפי שיוסבר בהמשך, איומים אלה הופנו כחלק ממדיניות חדשה של המשיבים, לפיה (1) לתושבים פלסטינים שמענם רשום בעזה, אסור לשהות בגדה המערבית ו-(2) לא יירשמו שינויים במענם הרשום של תושבים פלסטינים אשר העתיקו את מקום מגוריהם מרצועת עזה לגדה המערבית. העותרים יטענו כי מדיניות זו, על שני ראשיה, מנוגדת לדין.

51. למען הסר כל ספק, יודגש, כי עמדתם של העותרים הינה כי העותר אינו עובר על החוק בהיותו בגדה המערבית וכי נסיונם של המשיבים לעקור אותו משם – נטול סמכות.

52. כאשר העותר ביקש לקבל היתר שיאפשר לו להשתתף בלימודיו הקליניים בבית החולים מקאסד, התברר לו כי בשל המדיניות הפסולה הנזכר לעיל, לא יותר לו להשתתף בלימודיו הקליניים עד שלא ייסע לרצועת עזה. העותרים יטענו כי הדרישה כי העותר ייסע לעזה, הינה מנוגדת לחוק והיא נועדה למנוע מן העותר לשהות בגדה המערבית.

53. העותר הבין שכניסתו לבית החולים מקאסד שבמזרח ירושלים טעונה היתר על פי הדין. העותר גם הבין כי אם יעזוב את הגדה המערבית וייסע לעזה כדי לבקש משם היתר כניסה לישראל, בהיותו סטודנט הלומד באוניברסיטת אל-קודס, הממוקמת באבו דיס, אין לו כל סיכוי לקבל את ההיתר המבוקש, וזאת נוכח המדיניות המוצהרת של המשיבים, לפיה, באופן גורף, לא יותר מעברם של תושבי עזה לגדה המערבית לצורך לימודים. ראוי, לעניין זה, מכתב מאת סא"ל אבי ביטון, מאגף פניות הציבור במחלקת תיאום הפעולות בשטחים של משרד הביטחון, בו הודיע לעמותת רופאים לזכויות אדם ביום 25.11.2004, כי לא יותר מעברם של סטודנטים בין רצועת עזה לגדה המערבית.

העתק המכתב מסא"ל ביטון מיום 25.11.2004 מצ"ב ומסומן ע/12.

ראו גם בג"צ 11120/05 חמדאן נ' אלוף פיקוד הדרום, ותיקים קשורים, התלויים ועומדים, המשיגים על האיסור שהוטל על מעבר סטודנטים מרצועת עזה לגדה המערבית. יוזכר, כי המשיבים סירבו להתחייב כי אם העותר יגיע לרצועת עזה ומשם יבקש היתר, יותר לו לחזור לאבו דיס.

54. אם, מסיבה כלשהי, המשיבים סברו כי הבקשה לקבלת היתר כניסה לישראל היתה צריכה להיות מוגשת למשיב 3, הם יכלו להיעתר לבקשות מסוג זה שהופנו למשיב 3 בשם העותר, ע"י העותרת 2, ע"י באי כוח העותר, וככל הנראה גם על ידי בית החולים מקאסד. ואילו המשיבים התעקשו כי לא ניתן להיעתר לבקשה בשל מניעה בטחונית. עם זאת, הם סירבו לתעד או לפרט את המניעה והתעקשו כי על העותר לנסוע לרצועת עזה בטרם יסכימו לדון בבקשתו.

55. העותר פעל מתוך הבנה כי הדרך היחידה להשלים את לימודיו ברפואה היא להישאר במסגרת הלימודים, תוך שהוא ממשיך לפעול בכל דרך אפשרית להביא לכך שיקבל את היתר הכניסה לישראל שיאפשר לו להגיע לבית החולים מקאסד. הוא ניסה באופן בלתי פוסק להתאים את פעולותיו לדרישות החוק. העותר (1) ביקש לשנות את מענו הרשום פעמיים; (2) ביקש כרטיס מגנטי ממשד התיאום והקישור הפלסטיני באבו דיס; (3) ביקש, דרך בית החולים מקאסד, לקבל היתר כניסה לישראל; (4) פנה לעמותת רופאים לזכויות אדם, העותרת 2, וגייס את עזרתה בנסיון להשיג על הדחייה וכן; (5) פנה לעמותת גישה, העותרת 3, בבקשה כי תעתור בשמו לבית משפט נכבד זה. את כל זה עשה העותר תוך רצונו לפעול כדין, מבלי לוותר על לימודיו. גם כעת, זהו כל רצונו וזו בקשתו מבית המשפט: כי יותר לו להישאר במקום מגוריו ולהמשיך את לימודי הרפואה, הן בתחומים העיוניים באוניברסיטה באבו דיס והן בתחומים הקליניים בבית החולים מקאסד שבשטח העירוני של העיר ירושלים.

הטיעון המשפטי

56. בקשתו של העותר הינה כי יוענק לו היתר כניסה לישראל אשר יאפשר לו להשתתף בלימודיו הקליניים בבית החולים מקאסד, לימודים המהווים שלב הכרחי לצורך מימוש זכויותיו לרכוש השכלה ולעסוק בתחום העיסוק בו בחר, קרי תחום הרפואה. סירובם של המשיבים להעניק את ההיתר האמור נובע מעמדתם, לפיה העותר שוהה בגדה המערבית באופן בלתי חוקי. העותרים יטענו, כי שהייתו של העותר בגדה המערבית, הינה חוקית לכל דבר ועניין, וכי העותר הינו תושב אבו דיס זה למעלה משש שנים. על אדנים אלה מושתתת בקשתו של העותר כי בית משפט נכבד זה יורה למשיבים לאפשר לו להשתתף בלימודיו הקליניים בבית החולים מקאסד ולהמשיך להתגורר באבו דיס, ללא פחד שייעקר מביתו ויועבר לעזה בעל כורחו.

57. סירובם של המשיבים להכיר בעותר כתושב אבו דיס ולאפשר לו להשתתף בלימודיו הקליניים בבית החולים מקאסד מהווה הפרה של חובותיהם לאפשר מתן שירותי בריאות לתושבי השטחים. כמו כן, הסירוב פוגע בזכויותיו היסודיות של העותר.

58. יוזכר, בקצרה, כי לזכויות של תושבי שטחים הנתונים לתפיסה לוחמתית ולחובות של השלטון הצבאי באזורים אלה שלושה מקורות עיקריים: ראשית, עקרונות היסוד של המשפט הישראלי. עקרונות אלה חלים על פעולותיהם של המשיבים בהיותם נמנים עם רשויות המדינה. בג"צ 3940/92 ג'ראר נ' מפקד אזור יהודה ושומרון, פ"ד מז(3) 298, בעמ' 302.

59. שנית, הדין הבינלאומי, המקנה הגנות וזכויות לתושבי שטח הנתון לתפיסה לוחמתית. זאת, בין אם מדובר בתקנות בדבר דיניה ומינהגיה של המלחמה ביבשה, הנספחות לאמנת האג משנת 1907 (להלן: "תקנות האג"), אשר חלות ישירות בהיותן נמנות חלק מהמשפט הבינלאומי המינהגי, ובין אם מדובר בסעיפים ההומניטאריים של אמנת ג'נבה בדבר הגנת אזרחים בימי מלחמה משנת 1949 (להלן: "אמנת ג'נבה הרביעית") אשר, לפי עמדתם של העותרים, גם הם חלק מהמשפט הבינלאומי המינהגי, ולפי עמדתם של המשיבים, חלים על האזור מכוח הסכמתם. ראו בג"צ 393/82 ג'מעית אסכאן אלמעלמון אלתעאוניה נ' מפקד כוחות צה"ל, פ"ד לז(4) 785, 793 (להלן: "פרשת ג'מעית אסכאן"); בג"צ 7015/02 עג'ורי נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פ"ד נו(6) 352, 364 (להלן: "פרשת עג'ורי"); בג"צ 1661/05 המועצה האזורית חוף עזה נ' כנסת ישראל (טרם פורסם) (להלן: "פרשת חוף עזה"), בפסקה 3 לדעת הרוב; בג"צ 7957/04 מראעבה נ' ראש ממשלת ישראל (טרם פורסם), בפסקות 14 ו-57 (להלן: "פרשת מראעבה").

60. שלישית, המשפט הבינלאומי ההסכמי, דהיינו, אמנות שאושרו על ידי מדינת ישראל, ואשר לגביהן בית המשפט הנכבד הביע נכונותו להניח, כי הן חלות באזור. ראו פרשת מראעבה, בפסקה 27; בג"צ 1890/03 עיריית בית לחם נ' מדינת ישראל (טרם פורסם), בפסקה 15 (להלן: "פרשת בית לחם"); בג"צ 13/86 שאהין נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, פ"ד מא(1) 197, 210 (להלן: "פרשת שאהין").

הסירוב לאפשר לעותר להשתתף בהתמחותו מהווה הפרה של חובת המשיבים לאפשר מתן שירותי בריאות

61. על מדינת ישראל מוטלת החובה להעניק סיוע הומניטארי ולאפשר מתן סיוע הומניטארי לתושבי השטחים הנתונים לתפיסה לוחמתית. אחריות זו משתרעת על מגוון צרכיה של האוכלוסייה המתגוררת באזור. ראו בג"צ 10356/02 הס נ' כוחות צה"ל בגדה המערבית, פ"ד נח(3) 443:

"חובת המפקד לדאוג לתקינות סדרי החיים באיזור מתפרשת על כל מישורי החיים וחורגת מעבר לענייני בטחון וצרכים קיומיים מיידיים. היא חלה על צרכי החיים המגוונים של התושבים, ובהם צרכי סעד, תברואה, כלכלה, חינוך, חברה וכיוצא באלה צרכים שאדם בחברה מודרנית נזקק להם" (עמ' 461).

ראו גם סעיף 43 לתקנות האג; פרשת חוף עזה, בפסקה 9 לדעת הרוב.

62. מרכיב מהותי של חובה זו הינו מתן מענה לצרכים הבסיסיים של בני החברה, ובמרכזם שירותי בריאות וצרכי סעד. ראו, לעניין זה, בג"צ 4764/04 רופאים לזכויות אדם נ' מפקד כוחות צה"ל בעזה, פ"ד נח(5) 385, לפיו על מפקד האזור "להבטיח את תפעולם הראוי של מוסדות הרפואה בשטח הנתון לתפיסה לוחמתית" (בעמ' 395). ראו גם סעיף 56 לאמנת גינבה הרביעית.

63. באחריות זו גלומות שתי חובות: הראשונה, חובה פוזיטיבית לדאוג לצרכים השוטפים של האוכלוסייה האזרחית בייחוד בתחום הבריאות, והשנייה, חובה נגטיבית להימנע מלהפריע למתן שירותים אלה, לרבות על ידי תושבי האזור עצמם. חובות אלה מעוגנות, בין היתר, בסעיפים 55, 56, ו-59 לאמנת גינבה הרביעית; בסעיף 25(1) להכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם (1948); בסעיף 12(1) לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות; ובסעיף 24(1) לאמנת האו"ם בדבר זכויות הילד, 1989 (המעגנת את "זכותו של הילד להנאה מבריאות ברמה הגבוהה ביותר הניתנת להשגה"). לחובות הבינלאומיות האלה קיימת חובה מקבילה במשפט הפנימי הישראלי, המכיר בזכות לחיים, הנגזרת מן הזכות לכבוד האדם. רע"א 4905/98 גמזו נ' ישעיהו, פ"ד נה(3) 360, 376; בג"צ 161/94 אטרי נ' מדינת ישראל (לא פורסם).

64. מניעת עבודתו של העותר בבית החולים הינה חמורה במיוחד, לאור החובה המפורשת, מכוח סעיף 56 לאמנת גינבה הרביעית החלה באופן ישיר, לאפשר לצוותי רפואה גישה למלא את תפקידיהם:

"To the fullest extent of the means available to it, the Occupying Power has the duty of ensuring and maintaining, with the cooperation of national and local authorities, the medical and hospital establishments and services, public health and hygiene in the occupied territory, with particular reference to the adoption and application of the prophylactic and preventive measures necessary to combat the spread of contagious diseases and epidemics. **Medical personnel of all categories shall be allowed to carry out their duties**" (ההדגשות הוספו).

65. חסימת אפשרותו של העותר ללמוד באבו דיס ולהתנסות בעבודה המעשית בבית חולים מקאסד, מונעת ממנו מלקבל את ההכשרה שהוא צריך, על מנת לתת מענה לצרכיה

הבריאותיים של האוכלוסייה המוגנת בשטחים. הסירוב מונע, באופן מיידי, טיפול בחולים בבית החולים מקאסד. אולם, הסירוב גם מונע מהעותר לפתח את המיומנות שיצטרך בעתיד, על מנת לספק שירותי בריאות לאוכלוסייה הפלסטינית בהיותו רופא מוסמך.

הסירוב לאפשר לעותר להגיע לבית החולים מקאסד ולהשלים את לימודיו פוגע בזכויותיו היסודיות

66. העותר הינו סטודנט המנסה לממש את זכויותיו לרכוש השכלה ולעסוק בתחום שבחר לעצמו, דהיינו תחום הרפואה. הסירוב להעניק לו היתר כניסה לישראל על מנת שישלים את התמתחותו המעשית בבית החולים מקאסד פוגע בזכותו לחופש העיסוק ובזכותו לרכוש השכלה.

חופש העיסוק

67. סירובו של המשיב 1 לאפשר לעותר להשתתף בלימודיו הקליניים פוגע בזכותו לחופש העיסוק, זכות המהווה זכות יסוד חוקתית שעקרונותיה חלים על המשיבים בטיפולם בבקשות של סטודנטים פלסטינים. ראו חוק יסוד: חופש העיסוק. ראו גם, בין רבים אחרים, בג"צ 1715/97 לשכת מנהלי ההשקעות נ' שר האוצר, פ"ד נא(4) 367, 382; בג"צ 987/94 יורונט קווי זהב (1992) בע"מ נ' שרת התקשורת, פ"ד מח(5) 412, 434; בג"צ 1/49 בז'רנו נ' שר המשטרה, פ"ד ב(1) 80, 82 ("לכל אדם קנויה זכות טבעית לעסוק בעבודה או במשלוח יד אשר יבחר לעצמו"). ראו גם סייף נ' לשכת העיתונות הממשלתית, פ"ד נח(5) 70, 75.

68. לעותר אין אפשרות לסיים את לימודיו ולקבל את ההכשרה הנדרשת ברפואה ללא השתתפות בעבודה הקלינית בבית החולים מקאסד. יודגש, כי בית החולים מקאסד הינו בית החולים האוניברסיטאי הקשור לאוניברסיטת אל-קודס, שבה נמצאת הפקולטה היחידה ללימודי רפואה בגדה המערבית וברצועת עזה. לאחר סיום לימודיו, יהיה על העותר להמשיך לעבוד בבית החולים במסגרת ההתמחות הרפואית שלאחר הלימודים. ללא אפשרות להגיע לבית החולים, העותר לא יוכל לקבל את ההכשרה הנדרשת לעבוד כרופא ולטפל בצרכיה של אוכלוסייה המוגנת החיה בשטחים.

69. סירובם של המשיבים להתיר את השתתפותו של העותר בלימודים הקליניים פוגע בזכותו לחינוך, שהיא זכות המוגנת הן על ידי המשפט הבינלאומי והן על ידי המשפט הישראלי. ראו סעיף 26 להכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם; סעיף 13 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות, ותרבותיות, אמנה 1037, כרך 31 ע' 205 וכן הערה כללית מס' 13 על יישומה של האמנה משנת 1999; בג"צ 2599/00 יתד-עמותת הורים לילדי תסמונת דאון נ' משרד החינוך, פ"ד נו(5) 834, 842 (להלן: "פרשת יתד"); בג"ץ 1554/95 עמותת "שוחרי גילית" נ' שר החינוך, התרבות והספורט, פ"ד נ(3) 2, 27 (חובה על המדינה להבטיח חירות ובחירה בחינוך). ההכרה בחשיבות החינוך אף קדמה לשיטת המשפט הישראלית ולמשפט הבינלאומי, והיא עוגנה כבר במשפט העברי. פרשת יתד, בעמ' 842. כפי שייטען בהמשך, המשיבים פוגעים בזכויות אלה של העותר באופן כה חמור, רק בשל פלט לא מעודכן במרשם האוכלוסין הממוחשב, לפיו מענו הרשום של העותר הינו ברצועת עזה.

למשיבים אין סמכות להוציא את העותר ממקום מגוריו ולהעבירו לרצועת עזה

העותר הינו תושב אבו דיס ואף ניסה לשנות את מענו הרשום לאבו דיס

70. העותר הינו תושב אבו דיס. הוא עבר לאבו דיס בשנת 1999, עת שהיה בן 17. ראו ע/1 ו-2. באותה תקופה, נהגו המשיבים להתעלם מהודעות על שינוי מען שהועברו אליהם על ידי הרשות הפלסטינית, ובשל כך, תושבים פלסטינים לא הקפידו לדווח על שינויים במען. מחודש דצמבר 1999 ועד פרוץ האינתיפאדה בחודש ספטמבר 2000, ביקר העותר את משפחתו ברצועת עזה כשלוש או ארבע פעמים, באמצעות הכרטיס המגנטי שאפשר לו לנסוע ב"מעבר הבטוח". ביום 20.7.2000, מלאו לעותר 18 שנה. הוא חזר לדירתו באבו דיס מביקור משפחתו בספטמבר 2000, לקראת תחילת השנה האקדמית. כעבור ימים ספורים, פרצה האינתיפאדה ונסגר "המעבר הבטוח".

71. עם פרוץ האינתיפאדה, חדלו המשיבים מלרשום שינויים במען של תושבי עזה שעברו לגור בגדה המערבית. מדיניות זו ידועה היטב לתושבי השטחים. ניתן למצוא הצהרה רשמית על מדיניות זו מפיו של סא"ל אבי ביטון, מאגף פניות הציבור במחלקת תיאום הפעולות בשטחים של משרד הביטחון, אשר הודיע על כך בתשובתו לפנייה של ד"ר טארק האפני, אשר ביקש להתאחד עם אשתו וילדיו, כשמענם של האחרונים רשום ברצועת עזה. לדברי סא"ל ביטון:

"Since the beginning of the current conflict, in September 2000, address code change applications are not authorized for residents of the G.S. [Gaza Strip] that wish to move to the W.B.[West Bank]"

מכתב מאת סא"ל ביטון לד"ר טארק האפני מיום 17.11.2004 מצ"ב ומסומן ע/13.

72. בכל זאת, העותר ניסה לרשום את השינוי במענו בשנת 2001 וכן בשנת 2005. נמסר לו על ידי משרד הפנים הפלסטיני כי הרשויות הישראליות אינן מסכימות לרשום את השינוי.

באופן כללי, הרישום במרשם האוכלוסין אינו קובע את מקום המגורים

73. העותרים יטענו, כי הרישום במרשם האוכלוסין הינו אקט מנהלי-סטיסטי גרידא. בג"צ 5070/95 נעמת תנועת נשים עובדות ומתנדבות נ' שר הפנים, פ"ד נו(2) 721, 735 (להלן: "פרשת נעמת"); בג"ץ 143/62 פונק שלזינגר נ' שר הפנים, פ"ד יז 225, 244 (להלן: "פרשת פונק שלזינגר"). באקט זה חסרה כל סמכות שיפוטית (שם, שם; פרשת נעמת, בעמ' 735). הרישום אינו תוצאה של חקירה ובירור עובדות, אלא של איסוף נתונים שנמסרים לאחראים על המרשם. פרשת פונק-שלזינגר, בעמ' 238. לדברי בית המשפט:

"פקיד הרישום רושם רק מה שהנרשם משמיע באזניו, ואין לו להתעמק ולחקור ... " (שם, שם).

אכן, לפי החוק הישראלי, פקיד המרשם רושם שינויים במען על פי הודעות האזרח בלבד, ללא צורך בהצגת תעודה או ראיה כלשהי (סעיף 19 לחוק המרשם). לא מתקיים הליך של בירור עובדות.

74. הרישום מהווה ראיה לכאורה בלבד. ראו סעיף 3 לחוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965 (להלן: "חוק המרשם"); בג"צ 1179/99 ברנר-קדיש נ' שר הפנים, פ"ד נד(2) 368, 383. אין בו כדי לקבוע את מקום מגוריו של אדם. עת"מ (ירושלים) 379/04 מנסור נ' משרד הפנים – מינהל האוכלוסין בירושלים (לא פורסם). מקום המגורים נקבע לפי מבחן המציאות, הבוחנת את זיקתו של האדם למקום. תפקידו של הרישום הינו לשקף את המציאות – לא ליצור אותה. (ע"פ (תל-אביב-יפו) 70526/04 סבג נ' מ"י (לא פורסם), פסקה ה'; בג"צ 6539/03 גולדמן נ' מ"י (לא פורסם). כפי שנקבע בפרשת פונק-שלזינגר:

"הפקודה הנ"ל [פקודת מרשם התושבים] לא שיוותה לרישום במרשם- התושבים כוח של ראיה או הוכחה לשום דבר. מטרת הפקודה היא ... לאסוף חומר סטטיסטי. חומר זה יכול שיהא נכון ויכול שיהא לא-נכון, ואיש אינו ערב לנכונותו" (בעמ' 249).

באופן ספציפי, הרישום במרשם האוכלוסין הפלסטיני אינו קובע את מקום מגוריו של העותר

75. גם במרשם האוכלוסין הפלסטיני, הרישום אינו קובע את מקום המגורים.

76. עיון בתחיקת הבטחון ובהסכם החל בשטחים מלמד, כי מעמדו של מרשם האוכלוסין בשטחים הינו דומה למעמדו של מרשם האוכלוסין במדינת ישראל. סעיף 13 לצו בדבר תעודת זהות ומרשם אוכלוסין (יהודה ושומרון) (מס' 297), התשכ"ט-1969, דומה מאוד למקבילו הישראלי, סעיף 17 לחוק המרשם. לפי שני הסעיפים, על תושב להודיע על שינוי במען, ללא צורך בבקשה לאישור על כך. לפי סעיף 13 לצו הנ"ל:

"חל שינוי או תיקון באחד הפרטים המנויים בסעיף 11, חייב תושב שקיבל תעודת זהות להודיע על השינוי תוך 30 יום ללשכת מרשם האוכלוסין שבשטח סמכותה נמצא מקום מגוריו, כפי שייקבע על ידי הרשות המוסמכת".

יודגש, כי התושב מודיע על השינוי במען לאחר שהוא כבר בוצע. החובה היא חובת ההודעה בלבד.

77. מכוח ההסכם הישראלי-פלסטיני, הרשות הפלסטינית אחראית על עדכונים למרשם האוכלוסין בכל הנוגע לתושבים הרשומים שם ולילדיהם. על הרשות הפלסטינית להודיע לצד הישראלי על שינויים במרשם. סעיף 28(10) לנספח ג' ל"הסכם ביניים ישראלי-פלסטיני בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה", אשר נחתם בווינגטון ביום 28.9.95 (כתבי אמנה, 33, 1071) (להלן: "הסכם הביניים"). המען נמנה עם הפרטים שעל הרשות הפלסטינית להודיע על שינויים בו, וזאת על מנת להבטיח הסדרי מעבר יעילים, למנוע סתירות וכן לאפשר לישראל לעדכן את הרשום:

"In order to ensure efficient passage procedures and to avoid discrepancies and with a view to enabling Israel to maintain an updated and current registry, the Palestinian side shall provide Israel, on a regular basis through the CAC, with the following information regarding passports/travel documents and identity cards:"

...

"The Palestinian side shall **inform** Israel of every change in its population registry, including, inter alia, **any change in the place of residence of any resident.**"

סעיף 28(10) לנספח ג' (ההדגשות הוספו).

78. להבדיל משינויים אחרים במרשם, השינוי במען של תושב רשום אינו טעון אישור ישראלי. מעיון בסעיפים האחרים של ההסכם, אנו למדים על הכוונה להסדיר הודעה ולא בקשה לאישור. לשם השוואה, לפי סעיף 28(11), הרשות הפלסטינית רשאית להוסיף תושבים למרשם, אולם פעולה זאת טעונה אישור ישראלי:

“the Palestinian side has the right, with the prior approval of Israel, to grant permanent residency in the West Bank and the Gaza Strip to:

- a. investors, for the purpose of encouraging investment;
- b. spouses and children of Palestinian residents; and
- c. other persons, for humanitarian reasons, in order to promote and upgrade family reunification.”

מן הלאו שומעים את ההן: הוספת תושבים מן הקטגוריות המפורטות בתת-סעיפים א'-ג' לעיל טעונה אישור מראש מהגורמים הרלוונטיים בישראל, בעוד ששינוי במענו של תושב ייעשה על ידי הרשות הפלסטינית, והיא תודיע על כך לישראל.

79. בפועל, נהגו המשיבים 1 ו-3 שלא לבצע את השינוי במרשם על פי ההודעות שנמסרו, ומאז פרוץ האינתיפאדה, ישראל אינה רושמת שינויים במענם של תושבים פלסטיניים אשר מענם הרשום היה ברצועת עזה והם עברו להתגורר בגדה המערבית. ישראל אף מכירה בכך כי, מסיבה זו או אחרת, מרשם האוכלוסין של תושבים פלסטיניים אינו משקף את התמונה המלאה באשר למקום המגורים של אותם תושבים בפועל. לפיכך, הגדרתה של המילה "תושב" מכילה בחובה לא רק תושבים שרשומים במרשם האוכלוסין אלא גם מי שבפועל מתגורר במקום. ודוקו: בצו הכניסה לישראל (פטור תושבי רצועת עזה) (הוראת שעה), התשס"ה-2005 (פורסם בקובץ תקנות 6425, כ"ד באלול התשס"ה, 28.9.2005), שר הפנים מגדיר תושב עזה כדלקמן:

“מי שמתגורר ברצועת עזה, וכן מי שרשום כתושב רצועת עזה במרשם האוכלוסין של המועצה הפלסטינית” (סעיף 1 לצו).

כמו כן, בחוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003, הכנסת מגדירה תושב אזור יהודה ושומרון או רצועת עזה כדלקמן:

“תושב אזור” - לרבות מי שמתגורר באזור אף שאינו רשום במרשם האוכלוסין של האזור”.

עולה מכך כי כאשר הרשויות הישראליות מבקשות לדעת מיהו תושב אזור מסוים, הן אינן מסתפקות ברישום בלבד, תוך הכרה כי המרשם אינו משקף את המציאות באופן מלא. על אחת כמה וכמה, המען הרשום אינו קובע תושבות בפועל, כאשר באופן שיטתי, הרשויות אינן מעדכנות את הרישום בדבר מקום המגורים.

לעותר הזכות לנוע בחופשיות בתוך השטחים ולבחור שם את מקום מגוריו

80. העובדה כי שינוי במען – להבדיל מן המעבר בתוך ישראל – אינו דורש אישור מן השלטונות הישראליים אינה רק פונקציה של הסדר מדיני אליו הגיעו הצדדים להסכם

הביניים. זכותו של אדם לבחור את מקום מגוריו, ללא אישור מהשלטון, הינה זכות יסוד הנובעת מן הזכות לכבוד האדם. פרשת חוף עזה, בפסקה 82 לדעת הרוב. ביסוד הזכות לכבוד האדם "עומדת ההכרה, כי האדם הוא יצור חופשי, המפתח את גופו ורוחו על פי רצונו" (בג"ץ 5688/92 ויכסלבאום נ' שר הביטחון, פ"ד מז(2) 812, 827; פרשת חוף עזה, בפסקה 82 (לדעת הרוב)). הזכות לכבוד האדם כוללת בחובה הכרה "באוטונומיה של הפרט לגבש את רצונו כנראה לו על-פי 'טובתו'" (דני"א 7015/94 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלונית, פ"ד נ(1) 48, 95).

81. מקור נוסף וחשוב לזכות לשנות את המען הינו ההגנה, במשפט הבינלאומי והישראלי, על חופש התנועה. לפי סעיף 12 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, 1966:

"אדם הנמצא כחוק בתוך שטחה של מדינה זכותו, בתוך שטח זה, לנוע ולבחור את מקום מגוריו באופן חופשי".

ראו גם סעיף 13 להכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם משנת 1948; סעיף 43 לתקנות האג בדבר החובה לאפשר המשך סדר החיים בשטח כבוש. על ההגנה בחוק הישראלי, ראו בג"ץ 5016/96 חורב נ' שר התחבורה, פ"ד נא(4) 1, 62 (חופש התנועה כביטוי לאוטונומיה של הרצון הפרטי); בג"ץ 672/87 עתאמללה נ' אלוף פיקוד הצפון, פ"ד מב(4) 708, 710; פרשת שאהנן, בעמ' 210; פרשת בית לחם, בפסקה 15.

82. אדם חופשי לבחור את מקום מגוריו כרצונו. כך, למשל, תושב דימונה אינו זקוק להיתר אם ברצונו להעתיק את מקום מגוריו לבית שמש. כמו כן, תושב קלקיליה אינו זקוק להיתר אם ברצונו להעתיק את מקום מגוריו לרמאללה. ובאופן דומה, תושב ג'בליה אינו זקוק להיתר אם ברצונו להעתיק את מקום מגוריו לאבו דיס. הסיבה לכך הינה כי ג'בליה ואבו דיס הינם חלק מיחידה טריטוריאלית אחת, שנידונה במסגרת הסכם הביניים, ואשר בשטחיה הוקמה הרשות הפלסטינית האחת והיחידה (סעיף 11 להסכם הביניים).

83. זאת, בהתאם לעמדה שהמשיבים הציגו בפני בית משפט נכבד זה וכן בהתאם להתחייבויות הבינלאומיות של מדינת ישראל ולהיסטוריה ולאופיו של האזור:

"שני האזורים הם חלק מארץ-ישראל (Palestine) המנדטורית. הם נתפסו בתפיסה לוחמתית על-ידי מדינת ישראל. מבחינה חברתית ופוליטית, נתפסים שני האזורים על-ידי כל הנוגעים בדבר כיחידה טריטוריאלית אחת ... (פרשת עג'ורי, בעמ' 369).

אכן, טענת המדינה במסגרת פרשת עג'ורי היתה כי תיחום מגורים פוגע בזכויות הפרט במידה פחות חמורה מגירוש, דווקא משום שהתיחום נעשה בתוך שטח אחד ויחיד.

84. ההכרה הזו הינה בהתאם לסעיף 11 להסכם הביניים, הקובע כי:

“The two sides view the West Bank and the Gaza Strip as a single territorial unit, the integrity and status of which will be preserved during the interim period”.

ראו גם סעיף 31(8) להסכם.

85. מעמדו של הסכם הביניים אינו מוגבל למישור המדיני. ההסכם מהווה חלק מהמשפט הפנימי החל ברצועת עזה ובגדה המערבית, בין היתר מכוח התחיקה הצבאית (ראו פרשת מראעבה, בפסקה 20; פרשת חוף עזה, בפסקה 10 (לדעת הרוב); מנשר בדבר יישום הסכם הביניים (יהודה והשומרון) (מס' 7), התשנ"ו-1995; מנשר בדבר יישום הסכם הביניים (אזור חבל עזה) (מס' 5), התשנ"ו-1995). קביעה זו נעשתה על ידי הרכב של תשעה שופטים של בית משפט נכבד זה, אשר הסתמך על המקורות הנזכרים לעיל ופסק, פה אחד, כי: "להסכם זה ניתן תוקף באזור" (פשרת מראעבה, פסקה 20). ראו גם סעיף 10 לנספח א' להסכם הביניים, הדין בהסדרים באשר למעבר הבטוח בין רצועת עזה לבין הגדה המערבית.

86. מהמבנה של ההסדר בדבר המעבר הבטוח עולה, כי סמכותה של ישראל לשלוט במעבר נובעת מסמכותה לשלוט בגבולותיה שלה ולהגביל את כניסתם של תושבים פלסטיניים לתוך שטחי ישראל. לפי סעיפים 10(2)(ד) ו-10(2)(ה) לנספח א' להסכם הביניים:

"Israel may deny **the use of its territory** for safe passage by persons who have seriously or repeatedly violated the safe passage provisions detailed in this Article".

...

"Persons who are denied entry into Israel will use safe passage by means of shuttle buses which will be escorted by the Israel Police and which will operate from 7:00 AM to 2:00 PM on two days of every week. The exact date and times of such operation will be coordinated through the JSC. Applications by persons denied entry to Israel to use safe passage must be submitted to, and agreed upon in, the relevant DCO at least five days prior to the planned journey". (ההדגשות (הוספו)

ענייננו אינו בהסדר מדיני זה או אחר, אולם ההסדרים שנקבעו משקפים את המצב המשפטי, לפיו למדינת ישראל מוקנית הסמכות להגביל את כניסתם של תושבים פלסטיניים לתוך שטחיה – אך אין לה סמכות להגביל את כניסתם של תושבים פלסטיניים לתוך הגדה המערבית.

87. מן הזכות לחופש התנועה ולכבוד האדם, נובעת ההגנה על זכותו של אדם לגור בביתו ללא פחד מפני עקירה וגירוש. בפרשת חוף עזה, בית המשפט הדגיש כי "הוצאתו של אדם

מסביבתו הטבעית מהווה פגיעה במספר זכויות אדם" (שם, בפסקה 83 לדעת הרוב). ראו גם פרשת עג'ורי :

"ביתו של אדם אינו רק קורת גג לראשו אלא גם אמצעי למיקומו הפיזי והחברתי של אדם, של חייו הפרטיים ויחסיו החברתיים" (עמ' 365).

ראו גם ע"א 8398/00 כץ נ' קיבוץ עין צורים, פ"ד נו(6) 602, 624.

88. ישראל אמנם שולטת במרשם האוכלוסין הפלסטיני, אולם אין היא שולטת בהתפתחויות שהמרשם אמור לשקף, וביניהן לידות, נישואין והעסקת מגורים. אין המפקד הצבאי רשאי להפריע להתפתחותה של האוכלוסייה האזרחית. פרשת ג'מעית אסכאן, בעמ' 804. ראו גם סעיף 43 לתקנות האג; פרשת חוף עזה, בפסקה 9 לדעת הרוב. יפים דבריו של השופט ברק, כתוארו דאז, בפרשת ג'מעית אסכאן :

"חיייה של אוכלוסייה, כחייו של יחיד, אינם שוקטים על השמרים אלא מצויים בתנועה מתמדת, שיש בה התפתחות, צמיחה ושינוי. ממשל צבאי אינו יכול להתעלם מכל אלה. אין הוא רשאי להקפיא את החיים" (בעמ' 804).

89. החיים ממשיכים לזרום, אף במצב של כיבוש ותפיסה לוחמתית, ובייחוד במצב של תפיסה לוחמתית שמתארכת זמן רב. לחיים של אוכלוסייה אזרחית, קצב טבעי משלהם, ואף רשות שלטונית אינה יכולה לעצור את הזרימה. בני זוג יינשאו. ילדים יובאו לעולם. צעירים יעזבו את בתי הוריהם, יצאו ללמוד ויעברו למקום אחר. השלטון הצבאי יכול להחליט לסרב לרשום את הנישואין או לרשום את היילודים, אולם סירוב זה אינו יכול לפורר את הקשרים שמחברים את בני הזוג או לשלול את עצם קיומם של הילדים הנולדים. אין הסירוב לרשום את השינוי בסטאטוס יכול לשלול את הזכויות שהתא המשפחתי נהנה מהן, מעצם השינוי בסטאטוס, וללא קשר לשאלה האם הוא נרשם אם לאו. כמו כן, אין בסירובו של השלטון הצבאי להכיר בעובדה כי צעיר יצא ללמוד ולהתגורר במקום אחר – כדי לאיין את ההגנה המשפטית הפרושה על זכותו של הצעיר להישאר במקום המגורים החדש, ללא פחד מפני עקירה.

90. בשנת 1999, העותר עזב את בית אמו, עבר לאבו דיס, והחל תהליך של הכשרה רפואית. פלט ממרשם האוכלוסין הממוחשב – ספח בתעודת הזהות של העותר – אינם יכולים לשנות את העובדות. הממונים על מרשם האוכלוסין אינם שופטים ואינם מנפיקי ויזות. הסטטיסטיקה הלא-מעודכנת שלהם אינה יכולה לשנות את העובדה כי מזה שש שנים, העותר מתגורר באבו דיס.

91. העותרים ידגישו, כי **נסיעתו** של העותר לגדה המערבית דרך תחומי ישראל היתה טעונה אישור, שכן מאז שנת 1991, כניסתם של תושבים פלסטינים **לשטחי מדינת ישראל** לצורך המעבר לגדה המערבית, טעונה היתר. ישראל אישרה את כניסתו של העותר לשטחי לצורך המעבר, וזאת באמצעות הכרטיס המגנטי שהעניקה לו. ראו ע/3. הכרטיס המגנטי אפשר לעותר לנסוע בין עזה לגדה המערבית, עד ספטמבר 2000 דרך "המעבר הבטוח".

לעומת זאת, **העתקת מקום מגוריו** של העותר מרצועת עזה לגדה המערבית לא היתה טעונה אישור ישראלי.

למשיבים אין סמכות להעביר את העותר מהגדה המערבית לרצועת עזה בעל כורחו

92. הדין הישראלי מכיר בדרך אחת בלבד להעביר תושב פלסטיני מהגדה המערבית אל רצועת עזה ללא הסכמתו של התושב, וזאת באמצעות צו תיחום מגורים. ניתן לבצע צעד כזה רק בשל שיקולי בטחון כבדי משקל ותוך הקפדה על ההגנות הפרוצדוראליות שנקבעות לכך בדין הבינלאומי ובדין הישראלי. פרשת עג'ורי, בעמ' 366; סעיף 78 לאמנת גינבה הרביעית. ניתן למנוע מתושב שטח כבוש לשהות ולהתגורר במקום בו בחר להתגורר, רק "מטעמי הכרח של בטחון", בהחלטה שתתקבל "תוך נוהל סביר" שיכלול זכות ערעור וחובה לבצע עיון מחדש כל שישה חודשים ולכלכל את האדם אשר לו יוחד מקום מגורים. שם, שם. ללא קיום תנאים אלה, לא ניתן להכריח תושב פלסטיני לגור ברצועת עזה ולא בגדה המערבית.

93. בשיחות טלפון בין באי כוח העותר לבין נציגי המשיב 1 והמשיב 3, נמסר כי המשיבים מסתמכים על סעיף 90 לצו בדבר הוראות ביטחון (יהודה ושומרון) (מס' 378) התש"ל-1970, כמקור סמכות לכאורה למנוע מן העותר לשהות בגדה המערבית, שעליה הוכרז כשטח צבאי סגור. ככל שהמשיבים מסתמכים על צו זה, יוזכר, ראשית, כי סמכות לכאורית זו מוגבלת על ידי ההגנות הנרחבות שמוענקות לתושבים מוגנים בשטח שנתון לתפיסה לוחמתית, ושנית, כי סמכות זו אינה חלה על תושב קבוע בשטח הסגור. סעיף 90(ד) לצו הנ"ל.

הבקשה הדחופה לצו ביניים והבקשה לקיום דיון מוקדם

94. אין זו הפעם הראשונה שבית המשפט הנכבד דן בשאלת סמכותם של המשיבים להעביר תושבים פלסטינים מרצועת עזה לגדה המערבית בעל כורחם. בבג"צ 3519/05 ורד נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית, שהוגש על ידי המוקד להגנת הפרט והתלוי ועומד בפני בית משפט נכבד זה, טוענים העותרים נגד העברת העותר, ששותר ממעצר מנהלי, לרצועת עזה. העברה זו בוצעה, חרף העובדה כי העותר מתגורר בגדה המערבית מאז 1996. בעתירה הנ"ל, בית המשפט הוציא צו על תנאי, המורה למשיבים לבוא וליתן טעם מדוע לא יאפשרו לעותר לשוב מעזה לביתו שבגדה המערבית (החלטה מיום 28.9.2005). העותרים בעתירה דנו מבקשים כי המשיבים יימנעו מלנקוט את הצעד שנקט במסגרת בג"צ 3519/05 – של העברת העותר לרצועת עזה בעל כורחו – עד שבית המשפט הנכבד ייתן את דברו בסוגיות שמועלות כאן.

95. בשיחות טלפון עם הח"מ הבהירו נציגיהם של המשיבים 1 ו-3, כי הם רואים את עצמם רשאים להעביר את העותר לעזה בכל עת, בשל עמדתם לפיה הוא שוהה בגדה המערבית שלא כדין. המשיבים כבר ביצעו צעדים מהסוג הזה בעבר, ובסופו של דבר, לאחר שהייה מייגעת וכואבת ברצועת עזה, ובהתערבותו של המוקד להגנת הפרט, תושבים פלסטינים שהועברו לעזה בעל כורחם הותרו לחזור לגדה המערבית. ראו בג"צ 4465/05 גדילי נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית (לא פורסם); בג"צ 3555/05 נבאהין נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית (לא פורסם), בג"צ 5504/03 כחלות נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית (לא פורסם).

96. העברתו הכפויה של העותר לרצועת עזה יעקור אותו מביתו ויאלץ אותו לוותר על לימודיו הרפואיים, כאשר הוא אמור לסיים אותם בקיץ 2006. מכאן בקשותיהם של העותרים, כי באופן דחוף, יוצא צו ביניים שישמור על המצב הקיים, וזאת עד שבית המשפט הנכבד יכריע בעתירה לגופה.

97. כמו כן, העותרים מבקשים להדגיש את הצורך לקיים דיון מוקדם ככל האפשר בבקשה למתן צו על תנאי, שהרי העותר זקוק להיתר כניסה לישראל, על מנת להמשיך בלימודיו הקליניים ולטפל בחולים שתלויים בו.

לאור כל האמור, בית המשפט מתבקש להוציא צו ביניים וצו על תנאי כמבוקש, ולאחר שמיעת תשובתם של המשיבים, להפוך אותם למוחלטים.

15.12.2005

קנת מן, עו"ד

שרי בשי, עו"ד

באי כוח העותר